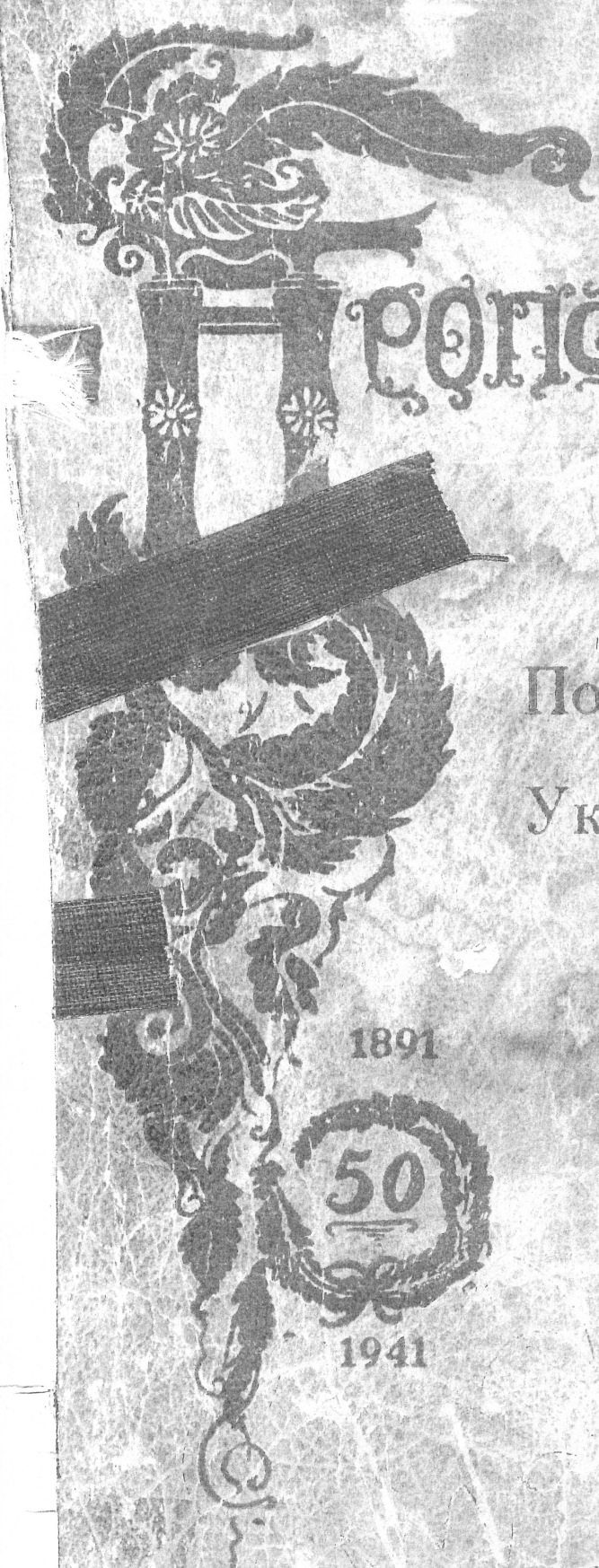

ПРОПАТЯТНО КНИГА

Поселення
Українського Народу
в Канаді

1891

50

1941

Вступ

Серед горбовин і озер, долин і лісів, широкої східної полоси Канади поселилися українські поселенці значно пізніше, як на заході. Тут приїзджали тільки шукати тимчасових зарібків— осідали настало аж пізніше і то головно по промислових містах. Хліборобське населення наше тисячами осідали зате на прерії— їхали будувати кращу долю на заході Канади.

Найперші наші поселенці поселилися в Сидні і були принагідні заробітчани. Там вони організують одну з перших церковних наших громад на сході вже 1912 р., а 1913 будують першу церкву.

Через схід переїзджали на захід всі наші священики. Відвідав схід також Митрополит Шептицький в 1910 р. На поручення Митрополита приїжджає настало і осідає в Монтреалі о. др. Карло Ермій, світський священик. В тім часі о. др. Ермій зачинає широку діяльність— відвідує Сидні в 1912 р. приходить настало перший парох о. Боярчук. Цей знова відвідує наших парохіян в Ошаві і дає почин до засновання парохії.

А ще передтим в 1909 р. повстає одна з перших наших парохій на сході, в Форт Виліам — парохом був о. Т. Двуліт.

Так поволі через працю наших отців з таких осередків, як Монтреал, Торонто і другі, зачинають організуватися церковні наші громади, котрі нині мають здебільша величаві муровані церкви і котрих майно іде в сотки тисячів доларів.

В противенстві до заходу парохіяни на сході це здебільша робітники. Вони також перейшли тяжку борбу о душу— але менше з сектанством, як радше з червоним радикалізмом.

Нині на сході працюють 19 отців— з того світських 14, монахів 5 Чина св. Василя Великого. Сестри мають три монастирі і ведуть Рідні Школи при парохіях. Є ще велике поле до праці і найкращі можливості для розбудови наших церков і шкіл, многі промислові околиці ждуть ще своїх організаторів отців.

* * *

Нова Скошія має 21,068 квадратних миль, або 13,483,671 акрів землі і 230,100 акрів під водою. Тягнеться на 321 миль, широка від 50 до 105 миль. Богато садів і красні лани це майно провінції. Істнує як провінція від початку канадійського союзу в 1867 р. Всього населення є 554,000 душ— з того українців 871 (1931 р.)

Квебек має 594,534 квадратних миль, або 442,153,287 акрів землі і 10,220,314 акрів під водою. Це найбільша провінція Канади і має найкращі пристані, куди заїзджають кораблі світа. Всього населення є 3,210,000— з того українців 4,340 (1931 р.).

Онтеріо має 412,582 квадратних миль, або 234,163,030 акрів землі і 26,484,606 акрів під водою. Це промислова провінція, в околиці Наягари плекають овочеві сади. Всього населення є 3,752,000— з того українців 24,426 (1931 р.)

Наші поселенці на сході живуть головно по промислових містах, це здебільша робітники. Наростають ряди професіоналістів, лікарів, адвокатів, інженірів, ітд. Мала скількість живе на рілі і плекає сади.

Всюди однак, де здоровий інстинкт народу велів організувати Церкву, там нині є красні святині Божі, школи при них і священики, котрі дбають про релігійно-моральний стан повірених собі душ, а тим самим є остої збереження у вірі і народності батьків.

Поодинокий стан парохій на сході Канади описаний на основі парохіяльних книг з першої руки. Заподали одвітні отці парохі. З деяких місцевостей подано спогади достовірних і безсумнівних свідків-очевидців. Під тим оглядом вичерпуючий огляд парохії в Сидні, Н. Ск. є зразковим для майже усіх наших парохій на сході.

о. Степан Семчук.

Сидні, Нова Скошія

Українська Католицька Парохія св. Духа. Церква перший раз збудована 1913 року на передмісті Pier при розі вулиць West St. & Swan St. Церковна площа займає 4 лоти, 100 x 191, обгороджена штахетами. Вхід до церкви від сходу, при вулиці Вест. Гарна брама і бічні фіртки, засаджені дерева, навколо росте боз. В куті стоїть дзвіниця з одним дзвоном.

Церковний будинок стоїть на похилій площі, під церквою підвал з 1913 року. Стара церква коштувала \$9,000. В 1933 році в маю стара церква згоріла і на тих самих основах збудовано нову дерев'яну церкву.

З кінцем 1939 року парохія св. Духа в Сидні мала 472 душ.

В самім місті Сидні було членів 94 родин.

В Глесбей і околиці членів 27— разом всіх членів 121.

Наші діти майже всі ходять до місцевих католицьких прилюдних шкіл, котрі ведуть Сестри св. Відкупителя. Рідну Школу ведеться в Парохіяльнім Домі побіч церкви. Дітей ходить 40.

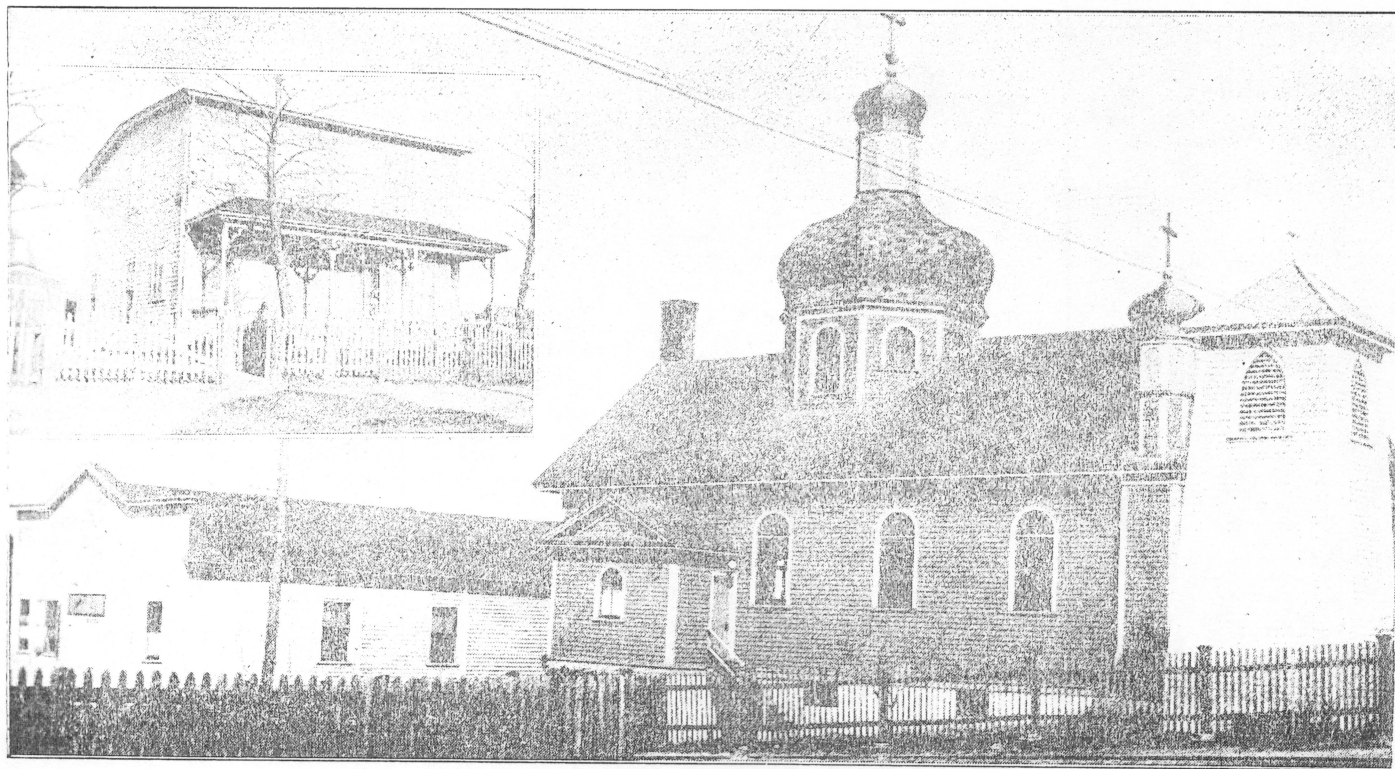
При парохії існують: Свічкове Брацтво і Сесгрицтво, членів 60, всі приходи ідуть до спільної каси. Марійський Союз Дівчат має 15 членів, помагає в праці церкви, гроші віддає до спільної каси.

Священик стало править в Сидні, і раз в місяць в Домініон. По відправі все є наука катехизму, з котрої користає 80 дітей.

ПЕРШІ ПОСЕЛЕНЦІ

Першим поселенцем в Сидні був Никола Федорів (Федора), син Василя і Софії з Чаплинських, уроджений 26. IX. 1880. в селі Надорожна, повіт Товмач. Від 11 року життя став сиротою і виховався між чужими людьми. В 1901 році пішов до війська і тоді вирішив краще не вертати в рідне село, а їхати в світ.

Через Роттердам і Ліверпул приїхав до Галіфаксу, Н. Ск. і 3 червня 1901 року висів з залізниці в Сидні, Кейп Бритон, Н. Ск. Місто лежить над Атлантийським океаном і було тоді заселене переважно шотляндцями і індіанцями. Було також кілька італійців і кілька мадярів. Коли Никола стрінув на вулиці якогось чоловіка в старокраєвім убранні, приступив до нього та став випитувати. Однак не були годні розмовитися. Той чоловік завів його до урядника залізної фабрики за роботою. Урядник питав Николу, але Никола негоден був відповісти. Коли урядник в полудне виходив з бюро, Никола також вийшов на вулицю і сів на пенюку, де тепер головна вулиця. Тоді ще там були пенюки. І знов побачив того самого чоловіка, що завів його до бюро. Встав, просить "essen"— а вже третій день минав, як їв обід в Канаді. Чоловік дав йому 25ц. і знова показав в сторону фабрики. Коли урядник знова отворив бюро, Никола прийшов знова. Тоді урядник написав йому карточку та рукою показав на корабель— мовляв, іди туди! Никола взяв картку та пішов. Подорозі вступив до крамнички і дав склепареві 25ц. за один

Нова церква св. Духа в Сидні, Н.С. З лівого боку гр. кат. Нар. Дім, а в горі з ліва резиденція для священика. Напереді з права дзвіниця.

хліб. Склепар видав 22ц. Тоді Никола ще побачив бочку а в ній оселедці. Взяв оселедця і дає всі гроші. Склепар взяв тільки одного цента, а решта віддав. Никола дуже зрадів, що найшов такого чесного чоловіка. Коли Никола прийшов до

п. Николай Федора, перший укр. поселенець в Сидні, Н.С.

пристані, усів та став їсти— той бохонець хліба і оселедець дуже смакував. Побачив це корабельний кухар та кличе до кухні, але Никола не пішов. Він був рад, що має ще 21ц. а за це купить кілька бохонців хліба. Звідтам приїхав до Марбел Мавнтейн, яких 50 миль від Сидні і став до роботи в каменоломах. За день заробив \$1.10 і дуже тішився, бо в краю за 16 годин на лані отримував тільки 20 сотиків. В грудні компанія перевела всіх робітників до залізної фабрики в Сидні. І знова Никола прийшов до того самого бюро і побачив того самого пана, але вже міг розмовитися. Він називався А. Б. Мекдонелд і дав йому картку до роботи між самими муринами при печі.

В 1904 році приїхало поважне число українців з Гусятинського повіту і деякі з Бесарабії. В 1907 році знова приїхали наші з повіту Городок Ягайлонський і з Буковини. Тоді приїхало також кілька поляків. Компанії треба було чоловіка, що вмів би розмовитися з тими людьми. Покликали Николу, котрий вже навчився по англійськи читати і писати. Так Никола став форманом на головній площі компанії і розміщував людей до різних робіт та пояснював їм, що і як треба робити.

В 1912 році приїхали знова многи українці. Тоді Николу закликали до головного бюро, де став урядником праці для славян. Маючи більше можливості і знакомства Н. Федорів робить заходи для збудовання церкви. Люди послушались, зорганізувалися і збудували церкву в 1913 році. Коли зачалася світова війна в 1914 році многи люди попались в полон тому, що називали себе "австріяками." Ті, що називали себе українцями, остали в праці. В 1915 році многи українців з Бесарабії і з Подільської губернії вступили до канадійської армії. Між ними були також галичани, що записали себе українцями. Всі вони поїхали на фронт

до Франції і вже не вернули назад до Сидні. На жаль не було кому тим зайнятися, щоби докладно все записати і так воно пропало.

ПОВОРОТ ІНТЕРНОВАНИХ З ТАБОРІВ

В 1916 р. з фабрики заліза майже всі молоді робітники пішли до війська. Тоді забракло робітників у фабриці заліза і в копальнях вугля та руди. Власти дозволили, щоби до тої праці ужити інтернованих. Компанія спровадила 600 таких інтернованих. Перша група прибула з Амгерст, Н. Ск. в лютім 1916 р. сто українців з Буковини, котрих уряд звільнив і примістив до праці у вуглевих копальнях в околиці Глесбею і Домініон. Всі вони радо взялися до праці. Друга група, яких 200 душ, приїхала з Спирит Лейк, Кв. в марті 1916 р. Це були українці з Галичини і Буковини, всі вони однак признавалися, що "австріяки." Їх приміщено до праці в каменоломах в Марбел Мавнтейн. Деяких старших людей приміщено тоді в фабриці заліза в Сидні а для помешкання компанія збудувала для них бараки, кухню і їдальню. Помешкання було тоді дістати дуже тяжко. В місті було тісно. Однак люди себе любили і радо один другому помагав.

В червні 1916 р. прибула третя група інтернованих з Капускейсінг, Онт., самі молоді, зовсім іншого настрою, як попередні. Приміщено їх в бараках, були самі українці галичани і кілька поляків. Ці зачали голодівку. Через два дні не ішли до їдальні. "Ні, робити, ні їсти не будем, везіть нас там назад, звідки привезли— або до Австрії." Приходив до них о. Е. Красіцький, тодішній парох в Сидні, але ані просьба священика, ані намагання урядників нічого не помогли. Всі для них були зрадниками і москофілами. А всі ці клопоти зайшли через скрупульянтне міркування про присягу. Коли о. Красіцький відійшов від них ображений і прозваний різними простацькими іменами, то на другий день вернув. Стрінув кількох знайомих з вчорайшого дня і питає:— Чому ви такі неспокійні? Що з вами є?

—Якто, ви не знаєте отче, чого?! Таж ми присягали найяснішому монархови Франц Йосифови, що будем до смерти боронити нашу батьківщину, а отець духовний як думають, що то не гріх присягу ломити? Таж кара Божа нас чекає...

—Так, воно правда, каже о. Красіцький. Присягу зломати це великий і тяжкий гріх. Але так як я розумію, то ти брате вже давно зломив ту присягу, яку ти зробив для батьківщини.

—А то як?— стали питати.

—Чи ти лишив яку батьківщину в Старім Краю? Чи вернеш туди?

—Та то правда. Я лишив панські коні на фільварку, та чого буду до них вертатися, каже один. Так і прочі. Лишили морг, або пів поля, що вже хтось уживає ту батьківщину, то най її боронить.

—Ваша батьківщина тут в Канаді, ідіть до роботи, що дає вам життя. В новій батьківщині треба слухати законів тої нової батьківщини.

—То правда!—загомоніли всі і стали розходитись. Зараз пішли до їдальні на обід а потім до праці. Платню платили їм ту саму, що другим робітникам.

НЕОБЕРЕЖНІСТЬ З ДОКУМЕНТАМИ

Всі, що були інтерновані, дістали документ відпущення з табору, "release of imprisonment". Хто цей папірець заховав, то за два тижні часу виплачували за працю в таборі. Були такі, що отримали по кількадесятя долярів, а були такі, що й більше, бо були довше в таборі, як рік. Але многі знищили, або таки зараз відкинули свою посвідку і не мали чим виказатись. Ті нічого не дістали за свою працю в таборі.

"НЕХАЙ СВІТ ЗНАЄ..."

Так написав до американської "Свободи" в 1912 році бл. п. Григорій Сватко. "На острові Кейп Бритон в провінції Нова Шотландія живуть українці поверх десять років без своєї церкви і без священника. Люди живуть літами без святої сповіді, тужать за своєю церквою і богослуженням. Протестантські пастори вештаються поміж наших людей і роздають свої письма. Слабодухи хитаються у вірі."

За пару неділь прийшов лист від о. др. Карла Ермія з Монтреалу, котрий заповів, що наш священник вкортці приїде та треба засновати брацтво.

ЯК ПРИЙШЛО ДО ЗАСНОВАННЯ ЦЕРКВИ?

22 мая 1912 р. заходом Николи Федори скликано українців на довірочні збори і тоді по відповідній нараді основано Брацтво св. Духа. Ціль Брацтва— всіми силами старатися збудувати українську католицьку церкву в Сидні. Обов'язком кожного члена приєднати як найбільше членів, збирати вписове, членські вкладки, як також добровільні датки на будову церкви. Вписове ухвалено тоді 50ц., місячна вкладка 25ц. Приміщення Брацтва було в хаті Михайла Федори, під ч. 110 Ферис стр.—даром. До заряду війшли слідуєчі особи: Никола Федора, председатель— Стефан Павлюк з села Ричичі, повіт Городок, заступник—Михайло Федора, скарбник—Олекса Чвалюк—Іван Налєпа з села Добрян, повіт Городок— Михайло Свистун, провірники. В члени вписалися слідуєчі: П. Дмитрух, І. Міліян, Кіндрат Свистун, Стефан Галіберда, Антін Гук, Михайло Гавриляк, Яків Содома, Григорій Сватко. Всі зложили вписове і вкладку.

Це перші кроки в Сидні між українцями, щоби заснувати церкву. В парохіяльній книзі точно записані всі засідання. Видно, що всі поважно взяли до праці. На засіданню 16 червня 1912 р. вписалися нових 41 членів а стан каси був \$81.26. Зкуплено книжки для урядників.

ЯК КУПЛЕНО ЗЕМЛЮ ПІД БУДОВУ ЦЕРКВИ?

На засіданню 7 липня 1912 рішено купити землю під будову церкви, а на слідуєчій засіданню за тиждень вибрано комітет, котрий мав вибрати догідну площу. До цього комітету увійшли: Никола Федора, Михайло Федора, Михайло Гавриляк, Михайло Мариняк, Гринько Пронько, Іван Бігун і Іван Лазьо. 4 серпня цей комітет повідомив членів, що площу вибрано і куплено, 4 лоти за \$197, в самім осередку наших поселенців, на розі вулиць

Вест і Сван. На завдаток комітет дав \$20 а на решта підписано нот, платний за три місяці. Тоді вибрано двох збірщиків для Глесбею: Івана Мальованого і Івана Мельника.

Тому, що Брацтво зростало і в приватній хаті годі було переводити кожний раз збори, рішено 11 серпня 1912 р. побудувати малий будинок на вище згаданих лотах. Будинок збудовано 12 x 16, однак цей будинок був замалий. На засіданню 15 вересня вписалися нові члени і в домівці бракло місця. Рішено ще добудувати 12 x 16. А всіх скликати на надзвичайні збори в справі будови церкви.

Ці збори були 6 жовтня 1912 р. при участі 80 членів. Збори отворив Н. Федора молитвою "Отче наш." Прочитано протоколи від початку засновання Брацтва. Всі були за тим, щоби почати будову церкви. Вибрано будівельний комітет з тих членів: Іван Шелер, Михайло Мариняк, Михайло Свистун, Стефан Куциняк, Іван Бігун, Іван Лазьо і Стефан Павлюк.

Внесок Н. Федори, щоби спровадити українського католицького священника, прийнято одноголосно. Написано лист до о. др. Ермія в Монреалі. Відповідь була назад в середу 10 жовтня, 1912. Другий внесок Н. Федора був, що по приїзді священника будівельний комітет зложить присягу вірності для церкви, що буде працювати совісно і корисно для церкви.

На засіданню 10 листопада 1912 обчислено прихід з підприємства, котрий виносив \$57.38, члени зложили датки від себе, того дня вплинуло до каси \$71.03. Принято двох членів: Михайла Налєпу і Стефана Давида. Прочитано лист від о. др. Ермія, що обіцяв прибути на 17 листопада. Ухвалено вислати на подорож священникові \$20.

В неділю 17 листопада 1912 приїхав до українців католиків в Сидні о. др. Карло Ермій. Богослуження правив в римокатолицькій церкві Св. Відкупителя. Першу Службу Божу правив там як звичайно о. Мекнайнос для своїх парохіян і заголосив, що другу відправу буде мати український священник для своїх людей. Тоді многі наші приступили до св. сповіді. На відправі були не лише українці з Галичини, але також з Бесарабії і були росіяни, котрі тоді ще не були зорганізовані, аж в 1916 р. прибули їх духовні. Коли люди почули: "Благословенно царство"— то сльози поплили з очей з радости, всі співали. По Службі Божій священник заголосив збори на 4 годину пополудні в брацькій домівці.

На збори люди прибули дуже громадно. Збори отворив Н. Федора і повитав о. др. Ермія многолітствієм. Отець подякував за любов і щирість. Отець вказав ревність вірних та візвав до більших жертв. В тім напрямі промовив також Н. Федора і тоді поплили більші жертви так: Іван Налєпа дав \$50. Іван Лазьо дав \$20. По \$10 дали: Н. Федора, М. Мариняк, Ст. Павлюк, Ст. Галіберда, М. Гук, Гр. Сватко, Яцко Содома, Ів. Бігун, Лев Михалевич, М. Федора, М. Будзинський, М. Налєпа, Ст. Куциняк, Ів. Галіберда, Гр. Чорненький, М. Свистун, Кіндрат Свистун, Ан. Стадник, М. Захара, Гр. Гук. По \$5 дали: П. Мельник, М. Стись, Ст. Пацай, Ст. Стадник, Ол. Чвалюк, М. Мацьків. Збірку перевів Іван Шелер. Разом з дрібними жертвами зібрано тоді \$322.15.

Священник похвалив добре діло наших поселенців, казав принести огорожник і став копати. Кожний з присутних взяв собі за рискаль і постав гарний знак. Другого дня вечером відїхав

від нас о. Ермій, що започаткував велике діло словами: "Дому Твоєму подобає святиня Господи, в долготу днів."

Початок о. др. Ермія дав завзяття нашим поселенцям. Зараз по роботі йшли і копали без найменшої винагороди. А тоді у фабриці працювали по 12 або 13 годин денно, не так як нині 8. За тиждень викопали підвал. На засіданню 24 листопада 1912 ухвалено, щоби Іван Лазьо був головним будівничим і щоби ще цього тижня вицементував підвал, 32 х 62. В Сидні зима починається з кінцем грудня або в половині січня, часто на Різдво паде дощ. Іван Лазьо походив з села Вовчухи, повіт Городок.

На засіданню 1 грудня збірщики зложили свої збірки в сумі \$151.57 і то за один тиждень. На хрестинах в М. Мельника зібрали \$45.25, на коковні зібрали \$67.15 і на кольонії \$39.17. Збирали де і як могли, коби тільки збудувати церкву. "Яка любов була тоді між людьми і яка щира жертвенність! Збірщики ходили що суботи збирати на церкву. Увійдуть до хати, а в хаті звичайно тоді мешкали по 10 або й більше разом— кождий дав по 50ц. або 25ц. а коли котрого не було дома, то другий давав за нього." Так тепер ще оповідають. А газдині розказують: "Як приїде зі старого краю робітник, зараз наші беруть до себе і гостять, не роблять різниці, звідки. Випитали про Старий Край а тоді збірка на шмаття, переберуть його з полотнянки в канадійський сурдут, потішаться ним пару днів, він відпічне а тоді відпровадять до фабрики на роботу, де приймав Н. Федора. Як на разі не було місця, то Н. Федора просив, щоби поміг при будові церкви." Нині ті часи минулись.

На засіданню 1 грудня рішили вислати \$30 о. Вол. Винярьському до Торонта на подорож.

о. Володимир Винярьський приїхав настало до Сидні 15 грудня 1912 р. Однак остав там лише до 5 марта 1913 р. і відїхав до Старого Краю. Коли о. Винярьський приїхав, то все заохочував людей, щоби докінчили будову. Казав, що на заході менші громади, навіть на фармах, мають красні церкви. Тоді установлено членську вкладку для члена, від родини \$1, від самітних 50ц. Рішено майно Брацтва св. Духа переписати на Українську Католицьку Епископську інкорпорацію. Покищо о. Винярьський правив в домівці Брацтва, котру замінено на каплицю.

В грудні 1912 р. приїхав до Канади Преосвященний Н. Будка і коли Брацтво св. Духа рішило майно переписати на Епископську інкорпорацію, то її ще тоді не було. 27 грудня 1912 р. вироблено грамоту власности на ім'я Преосвященного Будки. Згодом рішено посилати на утримання єпископа катедратик 5% від церковних приходів. В січні 1913 р. заряд вислав \$10.75. Тоді також рішено платити священникові сталу місячну платню \$75. з тим, що священник раз на місяць може виїхати на відправу поза Сидні. Коли однак о. Винярьський в марті відїхав до Старого Краю, парохія знова остала без священника. Але люди не приупали на душі. "Коли збудуємо церкву, тоді певно буде священник. Богу дякувати, що маємо єпископа, а він певно постарается для нас о священника."

Коли о. Винярьський відїхав, заряд далі збирав жертви і старався докінчити будову церкви. Однак люди звикли мати в неділю відправу і тому докучали зарядови, щоби постарався о священника. 5 мая 1913 р. на чергових зборах рішено післати

прохання до Преосвященного Будки о сталого священника для парохії в Сидні. Ухвалено платню для священника \$80 місячно і \$15 на помешкання. Рішено справити річі до хати. За кілька днів прийшла відповідь, що парохом назначений о. Євген Красіцький, котрий прибув і обняв парохію при кінці мая. Тоді то священник скликав перші збори, на котрих прийнято статут церкви і вибрано заряд— заступником председателя вибрали Н. Федору, діловим писарем Михайла Куницького, скарбовим Олексу Чвалюка, скарбником Михайла Свистуна, провірниками Антона Гарасимова і Стефана Павлюка. Председателем без вибору став о. Красіцький. Рішено, що при отворені парохіяльних зборів має бути найменше 20 членів. Для родинних місячна вкладка є \$1, для самітних 50ц. Рішено добудувати захристію.

З приїздом священника громада поволі росла, аж дійшла до числа 90 членів, котрі стало платили вкладку і жертвували значні суми на кождочасні потреби парохії. Жертвенність і побожність парохіян ішли впарі. З кінцем 1913 р. церкву викінчено, баню побито мідею. о. Пароха шанували свої і чужі. Це був виїмковий чоловік, котрий попри священничі обовязки ще мав артистичні здібности, котрих виявом була гра на скрипці. Його скрипку оцінювали на півтора тисячі доларів. Однак мусів мешкати в найманій кімнаті. Парохіяни подбали про помешкання. 10 серпня 1913 р. рішено купити одноповерховий деревляний дім на сім кімнат при 32 Вест стр. за \$1,700. Вже другого тижня парох перебрався до власної хати. На хаті однак був довг —\$1,500.

Коли відправа зачалася в новій церкві, був будинок, однак не було нічого в будинку з конечних літургічних предметів. Отець парох щиро просив парохіян о жертви на ту ціль. Деякі давали щиро, інші неконче. Один молодець все відмовлявся, хоч ходили до нього і просили шість разів. Вкінці дав на відчіпне \$2. Але він якраз став першим, котрому Брацтво віддало останну прислугу. Через нещасливий случай спалив його газ з великої печі.

Загал парохіян однак щедро жертвував на церковні річі. Плащеницю справили: Стефан Давид, Іван Квятковський, Василь Брень.

Напристольне євангелія купив п. Мариняк.

Чашу придбав Никола Федора.

На річних парохіяльних зборах 22 січня 1917 р. рішено добудувати до парохіяльного дому кухню, купальню і канцелярію. о. Красіцький жертвував на ту ціль \$200 і так дім збільшено до 10 кімнат. Дім з уладженням вартує нині \$4,000.

1 вересня 1918 р. рішено затягнути внутрішню позичку між парохіянами на оконечну сплату довгу, який був на домі. Позичили \$300 Семко Чекальський, по \$200 Стефан Череньчук і Дмитро Палтос, по \$100 Дмитро Ратушний, Іван Татарин, Матвій Сталений, Іван Стефанишин, Йосиф Фагаровський, Михайло Мариняк, Іван Борський. Разом \$1,400. Довг сплачено і вироблено грамоту власности на Епископську інкорпорацію.

КУЛЬТУРНО-ОСВІТНА ПРАЦЯ ПАРОХІЇ

Коли в листопаді 1913 докінчено будову церкви і богослуження почалося в новім Божім домі, тоді з давньої каплиці зроблено парохіяльну домівку, добудовано сцену, куплено куртину і зорганізовано Аматорський Гурток. Організував Іван

Греко-катол. громада майнерів в Домініон і Глєсбею, Н.С., з о. К. Лотоцьким.

Тимцьо при допоміж о. Пароха. Було 17 аматорів і вони відіграли першу комедію: "Дві чарівниці." Ролі чарівниці взяв сам Іван Тимцьо, бо не було настільки охочих жінок до тої ролі. Друге представлення відіграли "За сиротою, Бог з калитою" на Йордан. Часто в домі відбувалися чайні приняття, вечірки, а дохід ішов на цілі парохії. Проби церковного співу провадив о. Крasicький.

Від 1915 до 1922 Рідну Школу учив Ілія Нагорняк, провадив хор церковний і світський, підготовляв представлення. В 1922 р. дівчата з Нагорняком пішли колядувати і за ці гроші купили до церкви процесійний образ.

ВПЛИВ СВІТОВОЇ ВІЙНИ НА ПАРОХІЮ

До 1916 р. всі українці, чи знад Дніпра, чи з Буковини, чи з Галичини разом гуртувалися при парохії св. Духа. Вийком були росіяни, які 1916 р. з дяком Стефаном Фурлетом організували православну місію і спровадили батюшку Йоана Тертичного. При допоміж російських жовнірів і старшин, що стояли залогою в порті, докінчили вони будову своєї церкви. Революція в 1917 р. відбилася на них тяжко. Військо, старшини і батюшка відіхали, а дяк Фурлет став першим ширителем комунізму і безвіря. Став поширювати безбожницькі видання "Новый Свѣтъ" з Монреалу, котрі нападали на віру, релігію і честь, а нині припалі порохом лежать на полицях ще многих робітничих хат. Часописі "Робочий Народ" з Виніпегу, "Робітниче Слово" з Торонта і другі з Америки ширили агіта-

цію проти релігії на широку скалю.

о. Крasicький мужно відбивав всі напади і українці католики остали вірними своїй церкві.

Серед тих обставин приїхав до православної місії новий батюшка Карпо Боднарчук в січні 1919 року. Він проповідував, що українців нема, а є "хахли" і "всьо равно." Коли помер один з українців родом знад Дніпра і виразно перед смертю рішив, що мають його ховати з нашої церкви, тоді батюшка на похороні наперся з процесією увійти до нашої церкви. Однак о. Крasicький церкви не отворив і російська процесія з тілом стояли поверх три години перед нашою церквою на дорозі і тоді батюшка забрався, а о. Крasicький відправив похорон і з тої нагоди пояснив

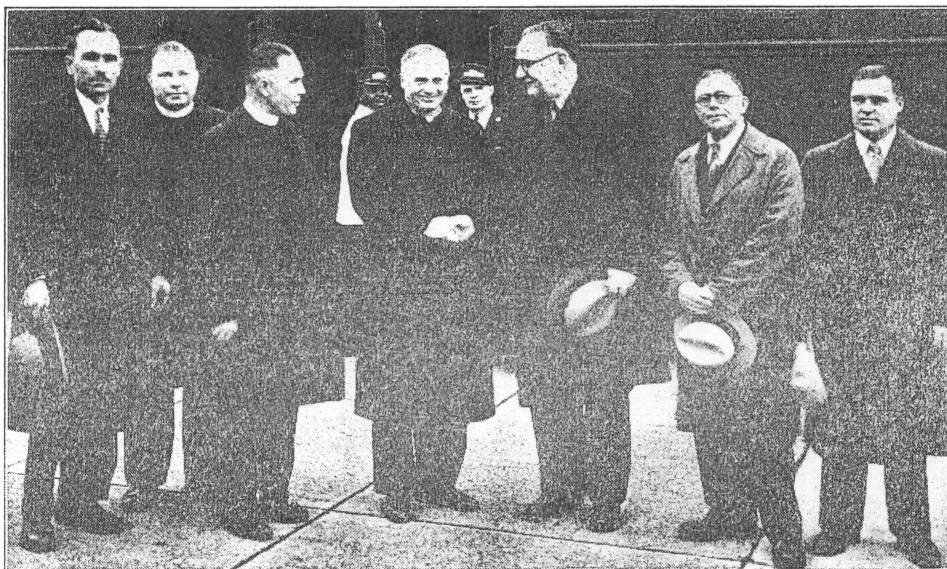
присутним, що український католицький священик ніколи не стане до спільної відправи з іновірним.

Впливи Фурлета були так сильні, що життя батюшки стало гірке, він тяжко бідував з женою і дітьми, його парохіяни не давали йому удержання, виганяли його, а не мав защо виїхати і тоді о. Крasicький зарядив для нього збірку між нашими людьми.

В жовтні 1920 приїхав до Сидні ще один російський батюшка, Андрій Дутко. Однак не було для кого правити і він відїхав в маю 1921. Під покришкою соціалдемократичної партії православні з тої місії стали організувати большевизм. Російську церкву продано на ліцитації 12 червня 1923 р. і наша парохія купила іконостас. Будинок взяли жида на склад, однак за старанням о. Крasicького місто не дозволило на таку перемену цер-

Члени парохії св. Духа в Сидні, Н.С., з о. К. Лотоцьким, тодішним парохом. На переді пугар яко надгорода, яку виграв аматорський кружок за найкращий віз з нагоди 150 літнього ювілею міста Сидні, в 1935 р.

На залізничній станції в Сидні, Н.С. вите Преоосвященного Кир Василя майор міста п. Моген, о. Лотоцький, парох, визатні члени Парох. Заряду, та лат. священник, дня 30. жовтня 1937 р.

кви. Свідоміші члени бувшої російської місії вернулись назад до нашої церкви і є досі добрими членами. Фурлет стратив у фабриці роботу, пішов на допомогу, але большевизму не кинув. Підмовив кількох і поїхали до Росії. Звідтам доперва писав, що помилився, але ніхто йому вже звідси не поміг. о. Красіцький дальше працював при парохії. В лютім 1924 р. була панахида за бл. п. Ольгу Басарабову, яку замордували польські поліцаї у Львові. Поверх 13 літ о. Красіцький працював в Сидні, аж до 27 червня 1926 р. Знав добре англійську мову і в ріжних потребах помагав перед властями нашим людям. Вставлявся за робітниками у фабриці, поясняв їм рецепти лікарів, коли були хорі, помагав бідним аж до самозабуття самого себе. Коли по страйку компанія викинула з праці многих наших робітників, о. Красіцький ходив і просив за ними. Відїхав бідний до Кукс Крік, Ман. і там в убожестві закінчив трудяще життя. Вічна йому память!

ПРОСВІТНЕ ТОВАРИСТВО ІМ. о. МАРКІЯНА ШАШКЕВИЧА В СИДНІ.

27 червня 1926 обняв парохію св. Духа в Сидні о. Никола Шумський і заснував просвітне товариство, котре існує досі. На початку вписалося 60 членів. Товариство веде Рідну Школу, підготує концерти і представлення в користь парохії. Підчас ювілею конфедерації, товариство виступило в групі, як українська нація. Шістьдесять робітників ішли походом з жовтоблакитними лентами а напереді їхав віз, що представляв, як українці приїхали до Канади. Товариство написало пропамятний лист, який отворять і прочитають підчас слідуячого ювілею. В листопаді 1928 парохія затигнула позичку \$2,000 на поправу парохіяльного дому. Відтак була збірка між парохіянами на мальовання, а імена жертводавців є на пропамятній таблиці в домі.

Від 8 липня 1930 до 1 мая 1932 парохія була без пароха. Тоді парохію обняв о. Никола Бартман. о. Бартман відїхав з Сидні 15 липня 1934 р. В маю 1933 стара церква згоріла і зараз таки на старих основах почали будувати нову. Будова

коштувала \$7,869.95. Окремо лавки до церкви коштували \$480, піч \$290— кивот дарували столярі, вартість \$100. Фани вартости \$125 дарували сестриці, вівтарний образ, вартости \$100 жертвували панство Гавриляк. Процесійний хрест вартости \$40 жертвував Антін Гавриляк, вічну лямпу \$45 жертвував Іван Шелер—разом церква і річи вартують \$9,300. Тепер з новими іншими річами церква вартує \$12,000.

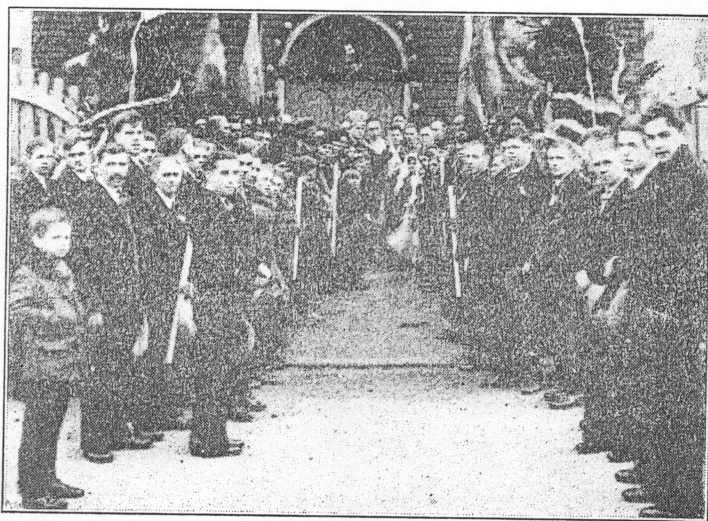
ПЕРШІ АРХІЄРЕЙСЬКІ ВІВІДИНИ

Перший раз Преосвященний Ладика відвідав і відправив архієрейську Службу Божу в Сидні 31 грудня 1933 р. По богослуженню була гостина для їх Ексцеленції в парохіяльнім домі при участі численних своїх і чужих гостей.

ПЕРША МІСІЯ В СИДНІ

25 вересня 1934 приїхав перший місіонар на місію до Сидні, о. Павло Гевко, ЧСВВ і пробув там один місяць, гуртуючи молоді і дітий. В той час помер один з наших парохіян бл. п. Григорій Варшавський з Михайлівки, повіт Камінець Подільський. З рук нашого священника покійний прийняв останні святі Тайни. В завіщанню записав поверх \$500 на церкву св. Духа. Покійний часто приступав за життя до найсв. Тайн, вів примірне життя, ніколи не опустив богослуження, хоча до церкви ходив яких 5 миль пішки. За життя все жертвував на світло і на вічну лямпу. За гроші завіщання куплено до церкви павук і щороку правиться за душу покійного Служба Божа з парастасом.

В тім часі парохія купила землю під цвинтар, однак місто заборонило її вживати на ту ціль, хоча та земля лише через дорогу лежить від англій.

Перед посвяченням церкви 31. X. 1937 р. в Сидні, Н.С. Коло дверей Преосв. Кир Василій і о. Лотоцький, тодішний парох.

ського цвинтаря. Так вона стоїть неужитком досі.

25 жовтня 1934 обняв парохію о. Іван Калуський. Тоді приїхали з заходу кілька молодців, відновлено працю в Аматорським Гуртку. Зорганізовано "Марійський Союз," котрий придбав на престої до церкви двох ангелів а до хати м'які меблі.

Коли місто обходило 150 ліття існування, Аматорський Гурток подбав про свій віз і той віз отримав першу надгороду. Це було в липні 1935 р. Прибули многи туристи з Стейтів і оплескували наш віз. Українську групу вів відділ з двома великими прапорами, українським і британським.

27 вересня 1936 обняв парохію в Сидні о. Кирило Лотоцький. Тоді заносилося на процес із запису церковного майна, з другого боку натискали довги, а дім і домівка потребували негайної направи, дахи протікали. Асекурація вийшла і в банку не було ані цента. Податок, вода несплачені від 3 літ— всіх довгів було яких \$3,000. Однак віра сильніша як всі труднощі. До року заплачено всі прикрийші довги, самого податку заплачено тоді \$718. Поправлено будинки.

В неділю 31 жовтня 1937 було посвячення нової церкви, котре звершив їх Ексцеленція Василій Ладика. Парохія пережила кілька днів радості. Місцева преса широко писала про наші торжества і помістила знімки. На залізничній стації привітав Преосвященного посадник міста, а під час посвячення були присутні оба послы, директори компаній і многи інші визначні англійці. По Службі Божій був бенкет в домівці, до котрого засіли разом з Преосвященним численні представники нашого і англійського громадянства та в промовах згадали поступ і працю наших піонерів за 25 літ поселення на вільній землі Канади. При кінці промовив Преосвящений. "Великою приємністю є почути з уст достойних гостей похвали для наших парохіян. Хоч ви не так численні, як інші парохії і далеко віддалені, на сотки миль, від українського руху і крім свого українського священика не маєте іншого інтелігента, ані лікаря, ані адвоката, то все таки при Божій помочі ви у вірі доказуєте великих діл для Божої слави і добра дітий ваших."

Слідуючого дня посадник міста і управитель фабрики запросили нашого Преосвященного до себе на обід, а відтак на оглядини фабрики.

ЦЕРКОВНИЙ ДІМ

Стоїть побіч церкви, 32 x 62, деревляний, два рази добудовуваний, має сцену, куртину і куліси, довгу нема. Гардероба своя. Під домом приміщення для Рідної Школи. Є Діточа бібліотека. Всі приходи ідуть до церковної каси.

В 1939 р. Рідну Школу вів Петро Петрушинський, тоді відіграно 8 представлень, чотири концертів, було п'ять викладів. По відїзді Петрушинського працю вів і вчив танків Павло Яворський. При Церковнім Домі працюють Аматорський Гурток, Марійський Союз і Жіноче Товариство св. Покрови, що вчить шиття та часто уладжує чайні прийняття.

ДОМІНІОН, Н. СК.

В Домініоні і Глесбею живе понад 70 душ українців католиків. Богослуження є раз в місяць в римокатолицькій церкві. Членів 24—Домініон від Сидні 18 миль. Це майже всі робітники шахтарі і дуже жертвенні для своєї церкви. Михайло Свєречевський, шахтар, сам тяжко працює, але помагає церкві як дяк і веде рідну школу.

Подав о. Кирило Лотоцький.

Замітка від редакції:

Ми помістили докладний, вилишаючи тільки несуттєві дрібниці, опис повстання, праці, трудів і осягів парохії в Сидні, Нова Скошія, на найдавшім сході Канади. В цій описі подано типово переходу нашого народу, наших священиків, **хто перший організував** взагалі народне життя і на яких основах. З того опису видно незаперечний і незамінний вклад нашої Церкви в історію нашого життя в Канаді і то вклад **творчий, додатний, розбудови і закріплення** нашого життя на сотки літ.

І тому опис з Сидні є типовим, зразковим. З ріжними льокальними змінами він може бути взірцем для всіх інших місцевостей. І всюди інде наші люди подібно трудилися, організувалися, збирали і будували. І деінде переходили подібні клопоти, мали ті самі радощі.

Тому опис з Сидні поміщено подрібно.

Описи інших церков будуть коротші, інакше обсяг цієї пропам'ятної книги вийшовби на тисячі сторін і ставби літописом.

Це просимо мати на увазі, коли опис вашої церкви буде коротший і хтось питає, чому так. А так само, колиб хтось дивувався, чому опис з Сидні докладний і довгий.

Монтреал, Квебек

ПАРОХІЯ СВ. АРХИСТРАТИГА МИХАІЛА

Церква знаходиться при вулиці Ібервил ч. 2388. При церкві є дім для священика. Членів парохії має 2,000—дітей 800. В католицьких школах міста вчуть 5 наших Сестер і одна світська учителька українка.

При церкві є Апостольство Молитви, що числить 453 членів, Брацтво ім. о. Маркіяна Шашкеви-

ча, що має 43 членів, Молодечий відділ БУК-а, що має 52 членів, "Самопоміч"—запомогова організація, що має 350 членів, "Взаїмна Поміч" що має 50 членів, Аматорський Гурток—членів сто.

Першими поселенцями, що приїхали до Мон-треалу були брати Іван і Стефан Тьютій, що приїхали 1899 р. В році 1904 засновано товариство "Опіка переселенців," заходами П. Ганевича, воз-

ного при австрійським конзуляті. В тім часі австрійський конзулят хотів збудувати для українців "Народний Дім," коштом сто тисяч доларів, але українці цього дару не прийняли, бо конзулят хотів мати рішення вплив на заряд того Дому.

В 1907 р. основано товариство "Самопоміч," до якого зразу вписалося 23 членів. Заслугою того товариства є, що воно не допустило до закорінення секти пресвітеріянів, на чолі з Ів. Бодругом.

Першими священиками, що правили в Монреалі в нашій обряді були Отці Василіяни, бл. п. о. Плятонід Філяс, о. Созонт Дидик і о. Антін Строцький. Вони в переїзді до західної Канади задержались тут на 4 дні в жовтні 1902 р.

В 1907 році за старанням "Самопоміч" прийшов в червні о. Навкратій Крижановський, ЧСВВ і відправляв в церкві оо. Редемптористів при вулиці Меккорд. Вдруге прийшов о. Крижановський в 1908 році і відправляв в церкві св. Евзея, бо там кругом мешкали наші люди. Відвідували наших також о. А. Делярий ЧНІ, о. Н. М. Декамп, ЧНІ, і о. Ад. Сабурен.

Підчас Евхаристичного Конгресу відвідали

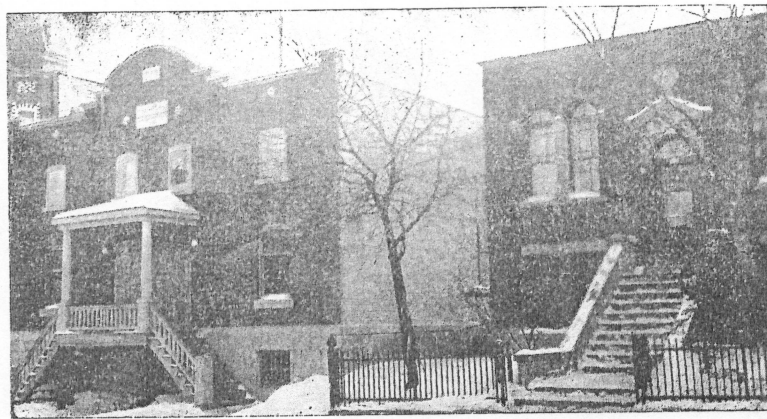

Впр. о. Й. Йосафат Жан, ЧСВВ., Ігумен в Монреаль.

українців в Монреалі Митрополит Шептицький і Преосвященний Сотер Ортинський. Були тоді також о. Йосафат Жан, теперішній ігумен монастиря ЧСВВ в Монреалі, та о. Н. М. Декамп, ЧНІ.

В році 1911 люди доброї волі скликали збори до домівки при вулиці Сн. Катрен, щоби порадитися, як спровадити сталого священика з Галичини. Тоді кілька недовірок зчинили бучу і председатель Іван Зьолковський перервав збори в домівці, а люди перейшли до приватної хати на докінчення нарад. Рішили вислати відпоручників до монреальського архієпископа Бручезі з просьбою о поміч в спровадженню священика.

16 липня 1911 скликано знова мітинг, на котрім вибрано комітет для зорганізованя парохії. До Комітету увійшли—председатель Іван Зьолков-

Парафіяльний дім і резиденція оо. Василіян в парохії св. Михаїла в Монреал, Кв.

ський, заступник Михайло Нагірний, писар діловий Іван Стельмах, писар скарбовий Теодор Жила, скарбник Теодор Гуменний, провірники: Григорій Зеленецький, Дмитро Пархін, Василь Гошко, Іван Теленько, Юрій Сидорко, Петро Куницький, Стефан Павлишин.

На поручення Митрополита прийшов ще сего місяця і обняв парохію о. др. Карло Ермій. Відправи були в наймленій церкві оо. Францішканів при вулиці Плесіє. о. Ермій став організувати парохію, завів метрикальні книги. Тому що місто велике а праці було багато, о. Ермій покликав до помочі о. Двудіта, котрий обняв душпастирство в околиці Пойнт Ст. Чарльс. Коли о. Двудіт відійшов, о. Ермій самий просив о звільнення. 23 червня 1912 обняв нашу парохію о. Адоній Сабурен і працював до 20 жовтня.

Потім прийшов до парохії о. Артур Демаре і був до 5 серпня 1913 р. За нього куплено п'ять льотів під будову церкви. Лишив по собі память праведного, до всіх відносився зичливо і з любовю. На його місце прийшов о. др. Амврозій Редкевич, котрий перебув на парохії однак лише до 29 вересня 1913. По нім прийшов о. др. Іван Перепелиця і коли о. Перепелиця відійшов з Монреалу 8 червня 1915, знова прийшов о. др. Редкевич. Тоді збудовано церкву св. Михаїла і дім для священика.

о. Павло Гевко, ЧСВВ, парох церкви св. Духа в Пойнт-Ст. Чарльс, Монреаль

16 квітня 1921 прийшов о. Михайло Ірха, котрий був на парохії до 30 квітня 1922. Протягом найближчих 6 місяців обслуговували парохію різні священики, аж 1 грудня 1922 вернув назад о. др. Редкевич.

2 серпня 1925 р. приїхав о. Михайло Григорійчук і був до 1 січня 1932. Тоді збудовано парохіяльний дім на збори. Потім прийшов о. Йосиф Бала, котрий вів парохію до 27 червня 1932. Тоді провід в парохії переняли Отці Василяни. Довги були великі і грозила ліcitaція, люди нарікали з того приводу і слабші характери розбіглися. Ігуменом в Монреалі став тоді о. Йосафат Тимочко, а до помочі були в різних часах о. Юрій Жидан, о. Василь Каменецький, о. Андрій Трух, о. Павло Гевко, о. Йосафат Жан і о. Петро Котович. Довг, котрий первісно виносив \$35,000 зменшено до \$14,000. Парохія купила фарму 640 акрів на літнисько для молоді.

17 вересня 1940 парохію обняв о. Йосафат Жан.

* * *

Угольний камінь церкви поблагословив Преосвященний Будка в 1916 році. Церква є мурована, покищо без веж. В середині церква мальована, малював церкву Альбін Потєпа. Церква має 2 престоли, в лавках може поміститися 850 людей. По збудованню, церкву поблагословив Преосвященний Будка в 1917 році. Церква має свій цвинтар.

Церковний Дім.

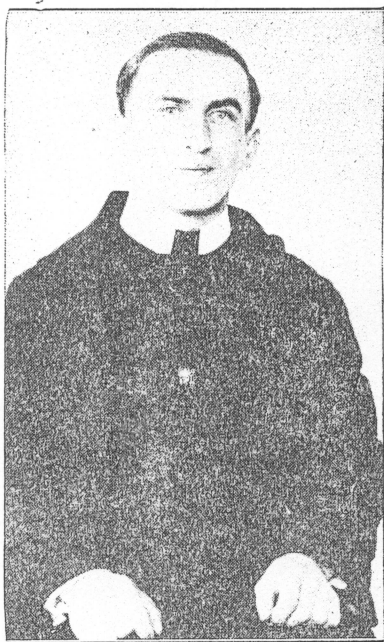
Записаний на церкву і зараз біля дому для священика, має 95 x 40, високий 18 стіп. Під домом є підвал, високий й просторий, що може служити на збори. Дім має все потрібне для представлення і концертів, має сцену, 2 куртини, музичні прилади дуті і смичкові, мандоліни і цінну гардеробу. Є бібліотека. В сім домі відбуваються представлення, концерти, відчити, забави, приняття, наука співу, музики і танків. В 1939 р. було 17 представлень і 9 концертів, прийнять 5. Всі приходи ідуть на добро церкви.

Цвинтар.

В 1927 р. заходом о. Григорійчука і о. Жана парохія одержала частину найбільшого католицького цвинтаря для виключного свого ужитку з тим, що за поодинокі гроби платиться прийняту ціну. Удержання цвинтаря належить до головного заряду.

ПАРОХІЯ ВОЗНЕСЕННЯ В МОНТРЕАЛІ

З браку власної церкви богослуження відправляються в французькій церкві Нотр Дам де Люрд при вулиці С. Катрен. До парохії належить 50 родин, шкільних дітей 60. При парохії є церковне братство і товариство "Єдність." Парохія повстала 1930 року, має всі річі для відправи.

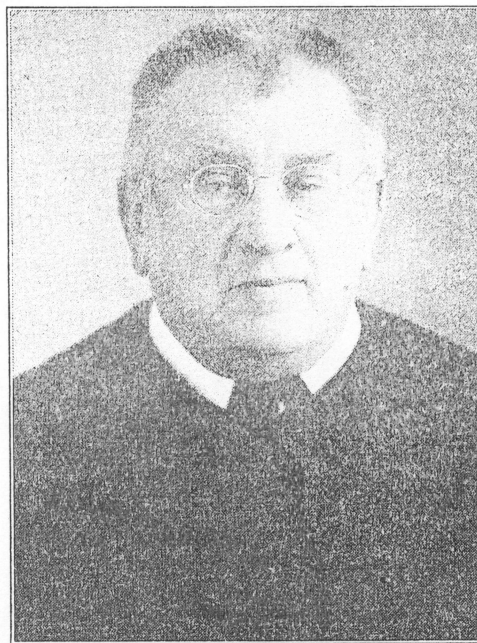
о. Ізидор Когут, ЧСВВ.

ПАРОХІЯ СВ. ДУХА НА ПОИНТ СЕИНТ ЧАРЛЬС

Церкви ще нема, є площа під будову при вулиці Шерер. Членів є 150, дітий до школи ходить 52. Вчуть Сестри Службниці. Основники парохії це члени БУК-а, Павло Бучковський, Яким Коваль, Іван Онишкевич, Никола Карплук, Семко Олійник, Семко Касіян, і Дмитро Кійко, Константин Станімір і Іван Форостян. Парохію обслуговують Отці Василяни, богослуження правлять в французькій шкільній салі. Церковні річі парохія має всі. Відділ БУК-а на Пойнт заложив о. Андрей Трух, ЧСВВ, котрий дав початок нашій парохії.

За о. Жана, ЧСВВ збудовано Парохіяльний Дім при вулиці Сентер. Там сходиться тепер молодь і ведуться ділові справи парохії. За о. Гевка, ЧСВВ закуплено бібліотеку.

Парохія повстала 1938 р., коли куплено площу під церкву. Парохіяльний Дім має 60 x 43, високий 18 стіп, сцена 24 стопи довга. Площа ПДому і площа під церкву лучаться разом. Заряд один. При Домі діють товариства "Українська Католицька Молодь" і "Сестриці Серця Христового."

Впр. о. Петро Котвич, ЧСВВ.

ПАРОХІЯ СВ. ЙОСАФАТА У ВІЙ ЕМАРД, КВ.

Парохія ще не має церкви. Відправа є в школі французьких Сестер на Вій Емард, вул. Бріан ч. 6,000. Всіх родин 14, шкільних дітей 20. Парохія повстала в 1935 р. Все потрібне до відправи є.

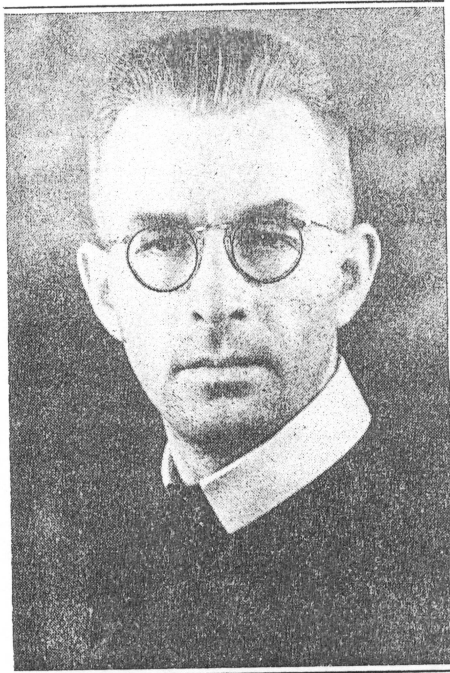
ЦЕРКВА СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ В ОТАВІ, ОНТ.

На площі посеред вулиць Рочестер і Болсам, ч. 271, в розмірах 63 x 168', знаходиться наша церква в столиці Канади. Всіх наших родин сто—членів парохії 35, прихильників 35. Наші люди

стали приїжджати сюди в 1910 р. головно з Гусятинського повіту.

Зпочатку обслуговували українців у столиці Канади оо. Редемптористи: А. Делярий і Н. М. Декамп з Йоркстону, Саск.

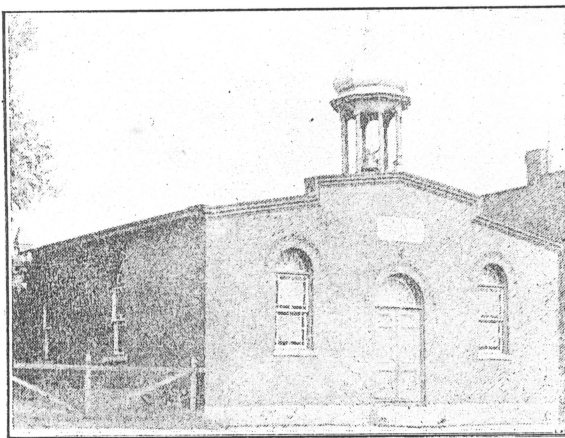
В 1911 р. вибрали перший заряд церковний в особах: Петро Дяк, Василь Токар, Василь Пук, Іван Максимчук, Іван Монюк, та Хруставка. Збо-

Впр. о. М. Ханас, ЧСВВ, парох в Отаві, Онт.

ри були в хаті Петра Дяка. В хаті П. Дяка відбувалися потім проби співу і проби представлень.

В 1914 р. парохом Отави зістав перший сталий наш священник о. Филима. Богослуження були у винаймленій церковці при вулиці Мирей— парохіяни скоро справили всі потрібні річі. Але до року ця церковця з усіма річами погоріла і відтоді богослуження стали відправлятися в каплиці Отців Капуцинів при вулиці Велінгтон. Так о. Филима

Церква св. Івана Хрест. в Отаві, Онт. збуд. 1918 р.

правив в Отаві до мая 1916 р. Тоді приїхав на його місце о. М. Кузьмак, котрий пробув в Отаві до 1919 р.

В р. 1918 купили три льоти під будову церкви в теперішнім місці. На цім місці стояла хата з цегли і деревляні склади на воду. Це все куплено за \$8,000. На цім місці контрактор Монет збудував церкву 72 x 36 з дерева, обложену цеглою. Будова коштувала \$3,500. Богаго помогли самотні лісові робітники, що зимою працювали по лісах, літом вертали до міста і помагали в будові та сплаті довгу.

В 1919 році парохом Отави став о. В. Гігейчук, котрий обслуговував парохію аж до 1938 р. На сплату довгу парохія продала льот з хатою з цегли в 1921 році.

У вересні 1938 року парохом став о. М. Ханас, ЧСВВ. Двічі відвідав парохію в Отаві Преосвященний Будка, двічі також Преосвященний Ладика.

При церкві є добудований Церковний Дім, що служить на сходини і підприємства.

ОШАВА, ОНТ.

Церква є під візванням св. Юрія при 590 Алберт стр. Членів 50 родин, дітий на катехизацію і до рідної школи ходить 45. Вчить в рідній школі і катехизму священник. При парохії є Сестрицтво Пр. Діви і Свічкове товариство мужчин.

о. В. Чарний, парох в Ошаві, Онт.

Перші українські поселенці приїхали до Ошави в 1910 р. Це були Іван Гриців, Петро Марків, Павло Соболев, Карло Баран, Василь Кузь, Юліян Калинка і Іван Човганюк. В 1912 р. повстав перший заряд парохіяльний, що складався з Ів. Гриціва, П. Маркова, К. Барана, С. Шияна і Ів. Човганюка. Запросили тодішнього пароха Торонта, о. Боярчука, щоби поміг збудувати церкву. В 1914 р. купили площу під будову церкви, але тому, що почалася війна, а не було готових грошей, будову відложено. В 1915 р. зачали будувати Церкву. Угольний камінь поблагословив при великім здви-